

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ
ΤΣΑΡΠΕΛΑΣ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 74884/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
26 Απριλίου 2018

*Η παρούσα απόφαση είναι οριστική, αλλά ενδέχεται να υποστεί αναθεωρήσεις στη φάση
της εκδοτικής επιμέλειας.*

Στην υπόθεση Τσαρπέλα κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), αφού συνεδρίασε σε Επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Kristina Pardalos, *Πρόεδρο,*

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Tim Eicke, *Δικαστές,*

και την Renata Degener, *Βοηθό Γραμματέα του Τμήματος,*

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 3 Απριλίου 2018,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την τελευταία ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση αποτελεί απόρροια της προσφυγής υπ' αριθ. 74884/13 κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, η οποία κατατέθηκε στο Δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση») από τον κ. Γεώργιο Τσαρπέλα, έλληνα υπήκοο («ο προσφεύγων»), στις 28 Νοεμβρίου 2013. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τη δικηγόρο Αθηνών Ι. Κούρτοβικ.

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους αντιπροσώπους του Πληρεξουσίου της, κα Α. Δημητρακοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κα Αικ. Μαγριππή, Δικαστική Πληρεξούσιο Α' Τάξης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 7 Νοεμβρίου 2016 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

4. Η Κυβέρνηση κατέθεσε ένσταση κατά της συζήτησης της προσφυγής από επιτροπή. Αφού εξέτασε την ένσταση της Κυβέρνησης, το Δικαστήριο την απορρίπτει.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1973. Έχει το στίγμα της μεσογειακής αναιμίας. Σε απροσδιόριστο χρόνο υπέστη μη αναστρέψιμη ισχαιμία, η οποία προκάλεσε γάγγραινα, με αποτέλεσμα να υποβληθεί σε ακρωτηριασμό του δεξιού κάτω άκρου στο ύψος του ισχίου. Καθώς δεν δικαιούται την τοποθέτηση προθετικού μέλους και δεν έχει

τα οικονομικά μέσα για την απόκτησή του, χρησιμοποιεί πατερίτσες. Επίσης, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι είναι χρήστης ναρκωτικών.

6. Ο προσφεύγων συνελήφθη στις 1 Μαΐου 2013 και κρατήθηκε στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας. Στις 7 Μαΐου 2013 ο εισαγγελέας διέταξε την προφυλάκισή του στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού βάσει της υπ' αριθ. 3386/2010 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κακουρηγμάτων, αλλά η κράτησή του στο κατάστημα αυτό δεν ήταν δυνατή λόγω έλλειψης χώρου. Εν συνεχεία, ο προσφεύγων επανήλθε στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας, όπου παρέμεινε μέχρι τις 28 Μαΐου 2013, οπότε μετέχθη στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, όπου παρέμεινε μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2013. Στη συνέχεια μετέχθη στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, όπου παρέμεινε έως τις 25 Νοεμβρίου 2014, οπότε μετέχθη στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού. Την επομένη ημέρα, 26 Νοεμβρίου 2014, ο προσφεύγων αποφυλακίστηκε από το Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού.

7. Στις 13 Νοεμβρίου 2013 ο προσφεύγων καταδικάστηκε από το Β' Τριμελές Εφετείο Κακουρηγμάτων Αθηνών σε ποινή κάθειρξης οκτώ (8) ετών και σε χρηματική ποινή ποσού 20.000 ευρώ ως ένοχος για την πράξη της αγοράς και κατοχής ναρκωτικών ουσιών από μη τοξικομανή (υπ' αριθ. 5519/2013 απόφαση).

Α. Ισχυρισμοί του προσφεύγοντος σχετικά με τις συνθήκες κράτησης και την ιατρική περίθαλψή του

1. Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας

8. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας, όπου κρατήθηκε για περίοδο είκοσι επτά (27) ημερών, υπήρξαν πολύ κακές. Κρατήθηκε σε ένα κελί του τρίτου ορόφου εμβαδού 40 τετραγωνικών μέτρων περίπου, στο οποίο φιλοξενούνταν 17 έως 30 κρατούμενοι, ενίοτε δε και περισσότεροι. Το σύστημα εξαερισμού ήταν βρώμικο και ανεπαρκές. Το κελί ήταν βρώμικο, χωρίς έπιπλα, και δεν διέθετε κρεβάτια, αλλά μόνο έναν τσιμεντένιο πάγκο κατά μήκος των τριών τοίχων, στον οποίο χωρούσαν έξι με οκτώ άτομα, συμπεριλαμβανομένου του προσφεύγοντος. Οι υπόλοιποι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση σε στρώματα, αλλά κοιμόνταν σε κουβέρτες τις οποίες άπλωναν στο πάτωμα. Για κάποιο διάστημα κρατούνταν στο ίδιο κελί και άντρες και γυναίκες, έως ότου μια οργάνωση κατέθεσε καταγγελία, οπότε οι γυναίκες μεταφέρθηκαν αλλού.

9. Υπήρχε μόνο μία ντουζιέρα και δύο τουαλέτες τουρκικού τύπου, μία εκ των οποίων δεν λειτουργούσε. Όποτε κάποιος κρατούμενος χρειαζόταν να πάει στην τουαλέτα, χρειαζόταν να ανοίξει την πόρτα του κελιού ο φρουρός, και μερικές φορές ο κρατούμενος έπρεπε να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα σε κοινή θέα, καθώς αυτή δεν διέθετε πόρτα. Δεν του χορηγήθηκαν είδη υγιεινής ή καθαριότητας, ούτε είχε πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη παρά την αναπηρία του και τα τραύματα στο πόδι του, που είχαν επιδεινωθεί λόγω των συνθηκών κράτησής του. Η ποιότητα του φαγητού ήταν κακή και αναγκαζόταν να πίνει νερό απευθείας από το νιπτήρα της τουαλέτας, χωρίς ποτήρι ή κύπελλο.

10. Δεν υπήρχε δυνατότητα προαυλισμού ούτε κάποια δραστηριότητα για να απασχοληθεί και, λόγω της έλλειψης χώρου στο κελί και της αναπηρίας του, ο προσφεύγων πέρασε όλη την ημέρα καθισμένος στον τσιμεντένιο πάγκο. Δεν είχε πρόσβαση σε τηλέφωνο ή κάποια δραστηριότητα αναψυχής όπως τηλεόραση ή ραδιόφωνο.

2. Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού

11. Στις 28 Μαΐου 2013 ο προσφεύγων μετέχθη στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, όπου αρχικά εισήχθη στο Νοσοκομείο Κρατουμένων για δύο ημέρες. Το δελτίο εισαγωγής του ανέφερε «ακρωτηριασμός δεξιού κάτω άκρου – αδυνατεί να εξυπηρετηθεί μόνος του, εξέλκωση αριστερής κνήμης». Στις 30 Μαΐου 2013 εξήλθε από το Νοσοκομείο Κρατουμένων. Το εξιτήριο ανέφερε «ακρωτηριασμός δεξιού κάτω άκρου – αιματολογικές εξετάσεις: υποθυρεοειδισμός 34,6%, αιμοσφαιρίνη 10,4 λόγω ελάσσονος μεσογειακής αναιμίας». Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι του ζητήθηκε να υπογράψει δήλωση ότι επιθυμούσε τη διακοπή της φαρμακευτικής αγωγής του, αλλά στην πραγματικότητα δεν του είχε ποτέ παρασχεθεί τέτοια αγωγή.

12. Ο προσφεύγων παρέμεινε στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2013. Υποστηρίζει ότι τοποθετήθηκε σε ένα κελί με άλλους οκτώ κρατουμένους αντί να παραμείνει στο νοσοκομείο, όπου θα είχε λάβει καλύτερη περίθαλψη. Αντί να του δοθεί ειδικό κρεβάτι προσαρμοσμένο στις ανάγκες του, ήταν υποχρεωμένος να κοιμάται στο κάτω κρεβάτι κουκέτας όπου μόλις με δυσκολία μπορούσε να ξαπλώσει λόγω της αναπηρίας του. Η τουαλέτα του κελιού δεν ήταν απομονωμένη από τον υπόλοιπο χώρο και η χρήση της γινόταν σε κοινή θέα. Δεν ήταν

προσαρμοσμένη στις ανάγκες του και λόγω του σχήματός της ήταν πολύ δύσκολο να τη χρησιμοποιεί, καθώς έχει μόνο ένα πόδι. Στη διάρκεια της διαμονής του δεν τον παρακολουθούσε τακτικά γιατρός, ούτε εισήχθη ξανά στο Νοσοκομείο Κρατουμένων μετά την αρχική του επίσκεψη. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η κατάσταση της υγείας του επέβαλλε να κρατηθεί σε νοσοκομείο. Αυτό όμως δεν έγινε, με εξαίρεση το διήμερο της παραμονής του στο Νοσοκομείο Κρατουμένων μετά τη μεταγωγή του στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού.

3. *Κατάστημα Κράτησης Λάρισας*

13. Στις 30 Δεκεμβρίου 2013 ο προσφεύγων μετέχθη στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, όπου παρέμεινε μέχρι τις 25 Νοεμβρίου 2014.

14. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι και σε αυτό το σωφρονιστικό κατάστημα οι συνθήκες κράτησής του υπήρξαν πολύ κακές και ότι δεν έλαβε την ενδεδειγμένη ιατρική περίθαλψη. Τοποθετήθηκε σε ένα κελί με πολλούς άλλους κρατουμένους, καθώς η φυλακή είχε πρόβλημα υπερπληθυσμού, και δεν του παρασχέθηκε ειδικό κρεβάτι ή ειδική τουαλέτα προσαρμοσμένη στις ανάγκες του. Το κελί ήταν βρώμικο, με ανεπαρκή φωτισμό και αερισμό. Η τουαλέτα ήταν όμοια με αυτήν στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού. Η πρόσβαση του προσφεύγοντος σε προαυλισμό ήταν δύσκολη και επικίνδυνη λόγω της αναπηρίας του.

15. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι δεν έτυχε της ενδεδειγμένης ιατρικής περίθαλψης, δεν τον παρακολουθούσε τακτικά γιατρός και ότι ποτέ δεν εισήχθη σε νοσοκομείο με πρόσβαση σε νοσηλευτικό προσωπικό που θα είχε λάβει επαρκή μέτρα ώστε να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση των αναγκών του.

B. Ισχυρισμοί της Κυβέρνησης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος και την ιατρική περίθαλψή του

1. *Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας*

16. Ο κύριος ισχυρισμός της Κυβέρνησης σχετικά με την κράτηση του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας είναι ότι αυτή δεν πληροί το απαιτούμενο όριο βαρύτητας ώστε να εμπίπτει στο άρθρο 3 της Σύμβασης. Συγκεκριμένα, ο προσφεύγων κρατήθηκε στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας από την ώρα 8:30 μ.μ. της 1ης Μαΐου 2013 έως την ώρα 2:00 μ.μ. της 28ης Μαΐου 2013, δηλ. επί είκοσι επτά (27) ημέρες.

17. Το Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας διαθέτει υποδομή πέντε (5) κρεβατιών, με στρώματα, μαξιλάρια και λοιπά κλινοσκεπάσματα, καθαρίζεται τακτικά και προορίζεται για βραχυπρόθεσμη κράτηση.

2. *Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού*

18. Όσον αφορά την ιατρική περίθαλψη του προσφεύγοντος στον Κορυδαλλό, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κατά τη διάρκεια της φυλάκισής του στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, ο προσφεύγων εξεταζόταν τακτικά από γιατρό. Εκτός από τις πρώτες δύο ημέρες (28 έως 30 Μαΐου 2013), ο προσφεύγων εξετάστηκε από γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, ανάλογα με τις ανάγκες του, στις 9 Νοεμβρίου, 9 Δεκεμβρίου και 19 Δεκεμβρίου 2013.

19. Όσον αφορά τις γενικές συνθήκες κράτησής του, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων τοποθετήθηκε, λόγω της αναπηρίας του, στον μεγάλο υπ' αριθ. 3 θάλαμο του ισόγειου της ΣΤ' πτέρυγας, εμβαδού 70 τ.μ. και χωρητικότητας 20 κρατουμένων. Από τα στοιχεία στη διάθεση της Κυβέρνησης δεν προκύπτει ο ακριβής αριθμός των συγκατακλυμένων του προσφεύγοντος, αλλά κατά το χρόνο υποβολής των ισχυρισμών της Κυβέρνησης το κελί φιλοξενούσε 17 κρατουμένους.

20. Το κελί διέθετε δύο (2) κοινόχρηστες τουαλέτες μαζί με ντους και χρήση προαυλίου διαστάσεων 30 X 30 τ.μ. Ο εξαερισμός και φωτισμός του συγκεκριμένου θαλάμου ήταν επαρκής και εξασφαλιζόταν από δύο (2) παράθυρα. Διέθετε θέρμανση και γενικά βρισκόταν σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι τα συνηθισμένα κελιά των υπόλοιπων πτερύγων του καταστήματος. Η πτέρυγα διέθετε ενιαίο κοινόχρηστο χώρο 140 τ.μ., στον οποίον υπήρχαν πλαστικά τραπέζια, ενώ διέθετε και κοινόχρηστη κουζίνα. Σε τακτική βάση πραγματοποιούνταν απεντομώσεις, μυοκτονίες και απολυμάνσεις.

3. *Κατάστημα Κράτησης Λάρισας*

21. Ο προσφεύγων μετέβη στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας στις 30 Δεκεμβρίου 2013, όπου παρέμεινε επί ένδεκα (11) περίπου μήνες. Κρατήθηκε στην Πτέρυγα – Θάλαμο Εργαζομένων 2, μαζί με κρατουμένους μεγάλης ηλικίας και κρατουμένους με κινητικά προβλήματα, ώστε να υπάρχει εύκολη πρόσβαση στο ιατρείο του Καταστήματος, καθώς η εν λόγω πτέρυγα βρίσκεται στο ισόγειο. Το εμβαδόν της

ως άνω πτέρυγας – θαλάμου ήταν 234,60 τ.μ. Σε αυτήν την πτέρυγα – θάλαμο κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα διέμεναν κατά μέσο όρο 53 κρατούμενοι.

22. Στον εν λόγω χώρο υπήρχαν τέσσερις (4) τουαλέτες τουρκικού τύπου και μία (1) τουαλέτα ευρωπαϊκού τύπου, η οποία χρησιμοποιούνταν από κρατουμένους με κινητικά προβλήματα. Ο κοιτώνας διέθετε 28 διπλά κρεβάτια (κουκέτες) με μία (1) τηλεόραση για κάθε κρεβάτι. Υπήρχαν τραπέζια πλαστικά για όλους, σκαμπό πλαστικά, κομοδίνα και δύο (2) ψυγεία. Ο εν λόγω χώρος απολυμαινόταν τακτικά και καθαριζόταν σε καθημερινή βάση. Φυσικός φωτισμός και αερισμός εξασφαλιζόνταν από πέντε (5) μεγάλα παράθυρα. Η Κυβέρνηση προσκόμιζε ενδεικτικά εβδομαδιαία προγράμματα συσσιτίου κατά το διάστημα κράτησης του προσφεύγοντος και επισήμανε ότι ο συγκεκριμένος κοιτώνας διέθετε, επίσης, πρόσβαση σε προαύλιο.

23. Οι κρατούμενοι ψυχαγωγούνταν καθημερινά με παρακολούθηση προγραμμάτων από την τηλεόραση, ραδιόφωνα, με αθλοπαιδιές και άθληση στα προαύλια. Ως προς τη σίτιση των κρατουμένων, το πρόγραμμα συσσιτίου καταρτιζόταν σε συνεργασία με το γιατρό του Καταστήματος, ενώ παρέχονταν και ειδικά διαιτολόγια. Για να το αποδείξει, η Κυβέρνηση υπέβαλε παραδείγματα των διαφόρων γευμάτων που προσφέρονται.

24. Στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, η ψυχολογική υποστήριξη παρεχόταν από δύο (2) μόνιμους ψυχολόγους που ενεργούσαν συνεδρίες (συμβουλευτική – ψυχοθεραπεία) είτε κατόπιν αίτησης των κρατουμένων είτε κατόπιν παραπομπής από το γιατρό. Από τα στοιχεία που κατέθεσε η Κυβέρνηση προκύπτει ότι ο προσφεύγων πραγματοποίησε 27 συνεδρίες συμβουλευτικής και υποστηρικτικής ψυχοθεραπείας, ενώ του χορηγήθηκε οικονομική, ψυχολογική και υλική υποστήριξη μέσω του Τμήματος Κοινωνικής Υπηρεσίας του Καταστήματος.

25. Κατά την κράτηση του προσφεύγοντος στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, του χορηγήθηκαν είδη καθαριότητας, τηλεκάρτες, ενδύματα και υποδήματα. Ως προς την υγειονομική περίθαλψή του, τον προσφεύγοντα παρακολουθούσαν οι γιατροί του Καταστήματος, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις διακομίστηκε στο Νοσοκομείο Λάρισας. Ο προσφεύγων εξετάστηκε και αντιμετωπίστηκε η υγεία του σε πολλές περιπτώσεις, είτε στο ιατρείο του Καταστήματος είτε σε νοσοκομείο, με συνολικά 27 καταγραφές στο σχετικό δελτίο υγείας.

26. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι υπέβαλε στις αρχές των φυλακών οιοδήποτε αίτημα σε σχέση με τα παράπονα που εγείρει ενώπιον του Δικαστηρίου. Επιπλέον, ο προσφεύγων ουδέποτε απέδειξε ότι είναι χρήστης ναρκωτικών ουσιών, όπως ψευδώς ισχυρίζεται στην προσφυγή του, αλλά αντίθετα καταδικάστηκε για εμπορία ναρκωτικών ως μη τοξικομανής. Τέλος, καθ' όλο το χρονικό διάστημα κράτησης του προσφεύγοντος, υπολογίζονταν ευεργετικά οι ημέρες κράτησής του λόγω αναπηρίας.

II. ΣΧΕΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

27. Το συναφές εθνικό νομικό πλαίσιο και πρακτική περιγράφονται στις αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των υποθέσεων *Ασλάνης κατά Ελλάδος* (αριθ. προσφυγής 36401/10, παρ. 12-17, 17 Οκτωβρίου 2013), *A.F. κατά Ελλάδος* (αριθ. προσφυγής 53709/11, παρ. 31-32, 13 Ιουνίου 2013), *Κανάκης κατά Ελλάδος (No. 2)* (αριθ. προσφυγής 40146/11, παρ. 62-68, 12 Δεκεμβρίου 2013) και *Χατζηβασιλειάδης κατά Ελλάδος* (dec.) (αριθ. προσφυγής 51618/12, παρ. 17-21, 26 Νοεμβρίου 2013).

28. Επιπλέον, το άρθρο 66 παρ. 6 του Π.Δ. 141/1991 προβλέπει τα εξής:

«Στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για σωφρονιστικά καταστήματα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν τη μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σ' αυτό.»

III. ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ («η CPT»)

29. Στην από 16 Οκτωβρίου 2014 έκθεσή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT), μετά την επίσκεψή της στην Ελλάδα από τις 4 έως τις 16 Απριλίου 2013, σημείωνε τα εξής αναφορικά με το Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας:

«Κατά το χρόνο της επίσκεψης, τα πέντε κελιά του πρώτου ορόφου του Τμήματος Ασφαλείας Ομονοίας φιλοξενούσαν 30 άτομα, μερικά από τα οποία βρίσκονταν υπό κράτηση για διάστημα άνω των έξι μηνών, ενώ η επίσημη χωρητικότητα ήταν 27 άντρες και πέντε γυναίκες. Οι συνθήκες στα κελιά αυτά δεν είχαν βελτιωθεί σε σχέση με την προηγούμενη επίσκεψη του 2011. Επιπλέον, το κρατητήριο του δευτέρου ορόφου (ένας χώρος περίπου 20 τ.μ. που διέθετε μόνο ένα

στενό πάγκο περιμετρικά στους τρεις τοίχους) εξακολουθούσε να χρησιμοποιείται για να στεγάσει κρατούμενους για πολλές εβδομάδες.

Η αντιπροσωπεία επισκέφθηκε επίσης ένα νεόδμητο κελί 25 τ.μ. στον τρίτο όροφο του κτιρίου, το οποίο χρησιμοποιούνταν από το Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας. Στο κελί διανυκτέρευαν 21 άντρες και δύο γυναίκες, και πολλοί κρατούμενοι με τους οποίους συνομίλησε η αντιπροσωπεία ισχυρίστηκαν ότι στο παρελθόν οι αριθμοί ήταν πολύ μεγαλύτεροι. Το κελί ήταν βρώμικο, επικρατούσε δυσοσμία και δεν διέθετε εξαερισμό. Οι κρατούμενοι παρέμεναν σ' αυτό για πολλές ημέρες και τους χορηγούνταν μόνο κουβέρτες. Η Επιτροπή οφείλει να επαναλάβει ότι συνθήκες κράτησης σαν αυτές που περιγράφονται παραπάνω είναι εντελώς απαράδεκτες, ενώ η αναγκαστική συγκατοίκηση αντρών και γυναικών σε ένα τέτοιο κελί είναι εξοργιστική.»

30. Όσον αφορά το Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, έκανε τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

«Το Κατάστημα Κράτησης Λάρισας άρχισε να λειτουργεί το 1984 και περιλαμβάνει πέντε πτέρυγες με επίσημη χωρητικότητα 600 ατόμων. Κατά το χρόνο της επίσκεψης φιλοξενούσε 892 κρατούμενους. Ο υπερπληθυσμός ήταν εμφανής σε όλο το συγκρότημα. Οι πτέρυγες Α, Β και Γ φιλοξενούσαν από 220 έως 270 κρατούμενους η καθεμία, σε κελιά σε τρεις ορόφους. Ο τυπικός θάλαμος έχει εμβαδόν 23 τ.μ. και είναι εξοπλισμένος με διπλά κρεβάτια (κουκέτες), ένα τραπέζι και μερικές καρέκλες. Στην πτέρυγα Α η αντιπροσωπεία είδε αρκετά κελιά με έως 12 άτομα. Στις περιπτώσεις αυτές, μερικοί κρατούμενοι ήταν υποχρεωμένοι να κοιμούνται σε παπλώματα στο πάτωμα, ή ανά δύο στο ίδιο κρεβάτι. Επιπλέον, ορισμένα κελιά είχαν υγρασία και χρειάζονταν επισκευές (χρώμα που ξεφλούδιζε στους τοίχους, σπασμένα παράθυρα), ενώ αρκετά κελιά χρειάζονταν γενική ανακαίνιση. Ωστόσο, οι κρατούμενοι σε κάθε κελί διέθεταν ένα εντελώς απομονωμένο λουτρό, έκτασης περίπου 5 τ.μ., με τουαλέτα, ντους και νιπτήρα.

Η πτέρυγα Δ, πρώην αποθήκη, φιλοξενούσε περίπου 135 εργαζόμενους ή/και ηλικιωμένους κρατούμενους σε δύο χωριστούς κοιτώνες. Και οι δύο κοιτώνες ήταν εξοπλισμένοι με σειρές διπλών κρεβατιών, αφήνοντας προσωπικό χώρο περίπου 3 τ.μ. σε κάθε κρατούμενο. Δίπλα σε κάθε κουκέτα υπήρχαν ένα τραπέζι και δύο σκαμπό. Το

γειτονικό λουτρό διέθετε έξι ντους (εκ των οποίων λειτουργούσαν τα πέντε) και έξι τουαλέτες, καθώς και τέσσερις νιπτήρες.»

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Η ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΝΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

31. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων, αν και είχε παραπονεθεί για συνθήκες κράτησης που τον έθιγαν προσωπικά λόγω της αναπηρίας του, δεν χρησιμοποίησε τα ένδικα βοηθήματα των άρθρων 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (προσφυγή στον εισαγγελέα που είναι επιφορτισμένος με την εκτέλεση των ποινών) και 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα (προσφυγή στο πειθαρχικό συμβούλιο των φυλακών), στερώντας έτσι τις αρμόδιες αρχές από τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος και να λάβουν τα αναγκαία μέτρα. Ο προσφεύγων δεν κατέθεσε σχετικές παρατηρήσεις.

32. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που διέπουν την εφαρμογή του κανόνα της εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 1 της Σύμβασης, το Δικαστήριο παραπέμπει στη σχετική νομολογία του (βλ. ιδίως *Akdivar κ.λπ. κατά Τουρκίας*, 16 Σεπτεμβρίου 1996, παρ. 65-69, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, και *Vučković κ.λπ. κατά Σερβίας* (προδικαστική ένσταση) [GC], αριθ. προσφυγής 17153/11 και άλλες 29, παρ. 69-77, 25 Μαρτίου 2014).

33. Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης σε σωφρονιστικά καταστήματα, το Δικαστήριο έχει κρίνει σε ορισμένες υποθέσεις ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα επειδή δεν είχαν χρησιμοποιήσει τα ένδικα βοηθήματα των άρθρων 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα (ν. 2776/1999) (*Vaden κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 35115/03, παρ. 30-33, 29 Μαρτίου 2007, και *Τσιβής κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 11553/05, παρ. 18-20, 6 Δεκεμβρίου 2007). Στις υποθέσεις αυτές οι προσφεύγοντες είχαν παραπονεθεί για συγκεκριμένες περιστάσεις που τους επηρέαζαν προσωπικά ως άτομα, τις οποίες οι σωφρονιστικές αρχές θα μπορούσαν να είχαν εξαλείψει λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα. Από την άλλη πλευρά, σε πολλές περιπτώσεις το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όταν οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι επηρεάστηκαν προσωπικά από τις γενικές συνθήκες που επικρατούν στη φυλακή, τα ένδικα

βοηθήματα των άρθρων 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα δεν είναι αποτελεσματικά (βλ., μεταξύ άλλων, *Παπακωνσταντίνου κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 50765/11, παρ. 51, 13 Νοεμβρίου 2014).

34. Όσον αφορά τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων παραπονείται αφενός για τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας και, αφετέρου, για τη μη παροχή κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης και την έλλειψη ειδικών υποδομών για άτομα με αναπηρία στα Καταστήματα Κράτησης Κορυδαλλού και Λάρισας. Ειδικότερα αναφορικά με την περίοδο κράτησής του στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι έπρεπε να είχε μεταφερθεί στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού, όπου θα είχε πρόσβαση σε ειδικές υποδομές προσαρμοσμένες στην κατάστασή του και θα είχε τακτική παρακολούθηση από γιατρό. Όσον αφορά το Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι δεν του παρασχέθηκε ειδικό κρεβάτι ή τουαλέτα προσαρμοσμένη στις ανάγκες του και ότι δεν τον παρακολουθούσε τακτικά γιατρός. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, στο βαθμό που τα παράπονα στην κρινόμενη υπόθεση αφορούν την έλλειψη φροντίδας του προσφεύγοντος ως ατόμου με αναπηρία στη φυλακή και τη μη νοσηλεία ή τη μη κράτησή του σε χώρο ειδικά προσαρμοσμένο στις ανάγκες του – προβλήματα που επηρεάζουν τον ενδιαφερόμενο προσωπικά –, θα έπρεπε αυτός να κάνει χρήση των ένδικων βοηθημάτων των άρθρων 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα – δηλ. προσφυγή στον εισαγγελέα που είναι επιφορτισμένος με την εκτέλεση των ποινών και προσφυγή στο πειθαρχικό συμβούλιο των φυλακών – και να επιδιώξει την επίλυση των προβλημάτων του από αυτούς (βλ., τηρουμένων των αναλογιών, *Κορδάς κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 51574/14, παρ. 24-27, 30 Μαρτίου 2017). Ακόμα και αν υποθέσουμε ότι ο προσφεύγων κατέθεσε παράπονα σχετικά με την κατάσταση της υγείας του και τη μεταχείρισή του από τις αρχές ως ατόμου με αναπηρία, δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι ζήτησε από τις αρμόδιες αρχές να εξετάσουν τις καταγγελίες του και να μεριμνήσουν ώστε να του παρασχεθεί κατάλληλη ιατρική περίθαλψη ή οι υποδομές που απαιτούνται λόγω της κατάστασής του.

35. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κάνει εν μέρει δεκτή την ένσταση της Κυβέρνησης και απορρίπτει το μέρος της προσφυγής που αφορά τα παράπονα του προσφεύγοντος για την έλλειψη φροντίδας του προσφεύγοντος ως ατόμου με αναπηρία στη φυλακή και τη μη νοσηλεία ή τη μη κράτησή του σε χώρο ειδικά προσαρμοσμένο στις ανάγκες του.

36. Ο προσφεύγων επίσης παραπονείται για τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και τις γενικές συνθήκες κράτησης στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, οι οποίες τον επηρέασαν προσωπικά. Αναφορικά με αυτά τα παράπονα, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, όταν οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι επηρεάστηκαν προσωπικά από τις γενικές συνθήκες που επικρατούν σε ένα αστυνομικό κρατητήριο ή σωφρονιστικό κατάστημα, τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπονται στο άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (που αφορούν τα αστυνομικά κρατητήρια και καταστήματα κράτησης) και το άρθρο 6 του Σωφρονιστικού Κώδικα (που αφορούν μόνο τα καταστήματα κράτησης) δεν είναι αποτελεσματικά (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Ασλάνης κατά Ελλάδος*, παρ. 29, *Αδαμαντίδης κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 10587/10, παρ. 23, 17 Απριλίου 2014, και *Igbo κ.λπ. κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 60042/13, παρ. 35-36, 9 Φεβρουαρίου 2017). Ως εκ τούτου, η ένσταση της Κυβέρνησης περί μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας πρέπει να απορριφθεί.

II. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

37. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι οι συνθήκες κράτησής του στο αστυνομικό Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας παραβίασαν το δικαίωμά του να μην υποβληθεί σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθεί εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπων ή εξευτελιστικάς.»

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

38. Αναφερόμενος στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, στην έκθεση της CPT και στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Κανάκης κατά Ελλάδος* (No. 2) (αριθ. προσφυγής 41146/11, 12 Δεκεμβρίου 2013), ο προσφεύγων παραπονείται ότι οι συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και στο

Κατάστημα Κράτησης Λάρισας παραβίασαν το δικαίωμά του να μην υποβληθεί σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης.

39. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κράτηση του προσφεύγοντος δεν πληροί το απαιτούμενο όριο βαρύτητας προκειμένου να συντρέχει περίπτωση παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης. Ειδικότερα, όσον αφορά την κράτηση του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας, η Κυβέρνηση αναφέρθηκε στις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *Ciocan κ.λπ. κατά Ελλάδος* (dec.) (αριθ. προσφυγής 41806/13, 6 Οκτωβρίου 2015) και *Preci κατά Ελλάδος* (αριθ. προσφυγής 9387/15, 17 Νοεμβρίου 2015), υποστηρίζοντας ότι η κράτηση του προσφεύγοντος στον εν λόγω χώρο για είκοσι επτά (27) ημέρες δεν πληροί το απαιτούμενο όριο βαρύτητας. Όσον αφορά την κράτηση του προσφεύγοντος στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, η Κυβέρνηση παρέπεμψε στην περιγραφή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Καλαμιώτης κ.λπ. κατά Ελλάδος* (αριθ. προσφυγής 53098/13, παρ. 41-42, 29 Οκτωβρίου 2015). Υποστήριξε ότι ο προσφεύγων έτυχε μάλιστα προνομιακών συνθηκών κράτησης και ιατρικής περίθαλψης λόγω της αναπηρίας του και κάλεσε το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ως προδήλως αβάσιμη. Προσέθεσε δε ότι το Δικαστήριο πρέπει να κάνει δεκτή τη δική της εκδοχή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, καθώς η προσφυγή κοινοποιήθηκε κατά την επείγουσα και απλουστευμένη διαδικασία και ο προσφεύγων δεν αμφισβήτησε την εκδοχή της Κυβέρνησης σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

α. Γενικές αρχές

40. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 3 κατοχυρώνει μία από τις πιο θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Απαγορεύει απολύτως τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις και τη συμπεριφορά του θύματος (βλ. π.χ. *Labita κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. προσφυγής 26772/95, παρ. 119, ECHR 2000-IV). Ωστόσο, για να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 3, η κακομεταχείριση πρέπει να χαρακτηρίζεται από έναν ελάχιστο βαθμό βαρύτητας. Η εκτίμηση του ελάχιστου αυτού βαθμού βαρύτητας είναι σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης, ιδίως από τη

διάρκεια της μεταχείρισης και από τις σωματικές ή πνευματικές επιπτώσεις της, όπως και, ενίοτε, από το φύλο, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλ., μεταξύ άλλων, *Ιρλανδία κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 18 Ιανουαρίου 1978, παρ. 162, Series A no. 25).

41. Κακομεταχείριση που χαρακτηρίζεται από αυτό τον ελάχιστο βαθμό βαρύτητας συνήθως προκαλεί είτε πραγματική σωματική βλάβη είτε έντονο σωματικό ή ψυχικό πόνο. Όμως, ακόμα και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, όταν η μεταχείριση προκαλεί εξευτελισμό ή απαξίωση του ατόμου – δείχνοντας έλλειψη σεβασμού ή προσβάλλοντας την ανθρώπινη αξιοπρέπεια – ή όταν είναι ικανή να γεννήσει στο θύμα συναισθήματα φόβου, άγχους και κατωτερότητας που μπορούν να κάμψουν την ψυχική και σωματική αντίστασή του, μπορεί να χαρακτηριστεί εξευτελιστική και να εμπίπτει επίσης στην απαγόρευση του άρθρου 3 (βλ. *Pretty κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. προσφυγής 2346/02, παρ. 52, ECHR 2002-III, με περαιτέρω παραπομπές).

42. Προκειμένου μια τιμωρία, ή η μεταχείριση που συνδέεται με αυτή, να χαρακτηριστεί «απάνθρωπη» ή «εξευτελιστική», ο πόνος ή η ταπείνωση που εμπεριέχουν πρέπει σε κάθε περίπτωση να υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο δυσφορίας ή ταπείνωσης που συνδέεται με μια δεδομένη μορφή νόμιμης μεταχείρισης ή τιμωρίας (βλ., μεταξύ άλλων, *V. κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. προσφυγής 24888/94, παρ. 71, ECHR 1999-IX, *Παescu κ.λπ. κατά Μολδαβίας και Ρωσίας* [GC], αριθ. προσφυγής 48787/99, παρ. 428, ECHR 2004-VII, και *Lorsé κ.λπ. κατά Ολλανδίας*, αριθ. προσφυγής 52750/99, παρ. 62, 4 Φεβρουαρίου 2003). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα μπορεί συχνά να περιλαμβάνουν ένα τέτοιο στοιχείο. Παρ' όλα αυτά, το άρθρο 3 επιβάλλει στο Κράτος να εξασφαλίζει ότι κάθε άτομο που στερήθηκε την ελευθερία του θα κρατείται υπό συνθήκες συμβατές με το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ότι η μορφή της κράτησης δεν θα το υποβάλλει σε αγωνία ή δοκιμασία τέτοιας έντασης που θα υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο δυσφορίας που είναι εγγενές σε ένα τέτοιο μέτρο και, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών απαιτήσεων της φυλάκισης, θα διασφαλίζονται κατά τρόπο επαρκή η υγεία και η ευημερία του (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. προσφυγής 30210/96, παρ. 92-94, ECHR 2000-XI).

43. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι εισάγει γενική υποχρέωση αποφυλάκισης κρατουμένου για λόγους υγείας ή μεταφοράς του σε δημόσιο νοσοκομείο, ακόμα και αν πάσχει από ασθένεια που είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αντιμετωπιστεί (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση στην υπόθεση *Kudla κατά Πολωνίας*, παρ. 92-94, *Melnitis κατά Λετονίας*, αριθ. προσφυγής 30779/05, παρ. 69, 28 Φεβρουαρίου 2012, και *Savičs κατά Λετονίας*, αριθ. προσφυγής 17892/03, παρ. 130, 27 Νοεμβρίου 2012). Παρ' όλα αυτά, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι όταν οι αρχές αποφασίζουν να θέσουν και να διατηρήσουν υπό συνεχή κράτηση ένα άτομο με αναπηρία, πρέπει να επιδεικνύουν ιδιαίτερη φροντίδα ώστε να εγγυώνται συνθήκες που αντιστοιχούν στις ειδικές ανάγκες που απορρέουν από την αναπηρία του (βλ. *Farbtuhs κατά Λετονίας*, αριθ. προσφυγής 4672/02, παρ. 56, 2 Δεκεμβρίου 2004, *Jasinskis κατά Λετονίας*, αριθ. προσφυγής 45744/08, παρ. 59, 21 Δεκεμβρίου 2010, και *Z.H. κατά Ουγγαρίας*, αριθ. προσφυγής 28973/11, παρ. 29, 8 Νοεμβρίου 2012).

44. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι η κράτηση ατόμου με αναπηρία σε φυλακή όπου δεν μπορεί να κινηθεί και, ιδίως, να βγει από το κελί του χωρίς βοήθεια συνιστά εξευτελιστική μεταχείριση (βλ. *Vincent κατά Γαλλίας*, αριθ. προσφυγής 6253/03, παρ. 103, 24 Οκτωβρίου 2006). Ομοίως, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το να αφήνεται ένα άτομο με σοβαρή σωματική αναπηρία να εξαρτάται από τη βοήθεια των συγκρατουμένων του για να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα και το λουτρό, να φορέσει και να βγάλει τα ρούχα του, συμβάλλει ώστε να κρίνει το Δικαστήριο ότι οι συνθήκες κράτησης συνιστούν εξευτελιστική μεταχείριση (βλ. *Engel κατά Ουγγαρίας*, αριθ. προσφυγής 46857/06, παρ. 27 και 30, 20 Μαΐου 2010).

45. Επιπλέον, οι γενικές αρχές σχετικά με τον υπερπληθυσμό των φυλακών έχουν διατυπωθεί στην απόφαση επί της υπόθεσης *Muršić κατά Κροατίας* [GC], αριθ. προσφυγής 7334/13, παρ. 96-141, ECHR 2016).

β. Εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση

46. Το Δικαστήριο παρατηρεί εξ αρχής ότι η προσφυγή δεν κοινοποιήθηκε σύμφωνα με την επείγουσα και απλουστευμένη διαδικασία, όπως εσφαλμένα ισχυρίζεται η Κυβέρνηση, και ως εκ τούτου ισχύει η νομολογία του σχετικά με την αξιολόγηση των αποδείξεων στις κατ' αντιμωλίαν δίκες (για περίληψη των σχετικών αρχών, βλ. την

απόφαση επί της υπόθεσης *El-Masri κατά πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας* [GC], αριθ. προσφυγής 39630/09, παρ. 151-152, ECHR 2012).

i) *Συνθήκες κράτησης στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας*

47. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι το μέρος των παραπόνων του προσφεύγοντος που αφορά τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας δεν είναι προδήλως αβάσιμο ή απαράδεκτο για άλλο λόγο και ως εκ τούτου το κηρύσσει παραδεκτό.

48. Το Δικαστήριο περαιτέρω σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας για περίοδο είκοσι επτά (27) ημερών. Το Δικαστήριο έχει σε πολλές περιπτώσεις εξετάσει τις συνθήκες κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια ατόμων που έχουν προφυλακιστεί ή τεθεί υπό κράτηση μέχρι την απέλασή τους και έκρινε ότι παραβιάζουν το άρθρο 3 της Σύμβασης (βλ., μεταξύ άλλων, *Σιάσιος κ.λπ. κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 30303/07, 4 Ιουνίου 2009, *Βαφειάδης κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 24981/07, 2 Ιουλίου 2009, *Shunaev κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 8249/07, 29 Οκτωβρίου 2009, *Tabesh κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009, *Εφραιμίδη κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 33225/08, 21 Ιουνίου 2011, τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Ασλάνης κατά Ελλάδος* και *Αδαμαντίδης κατά Ελλάδος*, και *Καβούρης κ.λπ. κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 73237/12, 17 Απριλίου 2014). Πέρα από τις ειδικές ελλείψεις που χαρακτήριζαν την κράτηση των προσφευγόντων σε καθεμιά από τις παραπάνω υποθέσεις, και ιδίως το πρόβλημα του υπερπληθυσμού, την αδυναμία προαυλισμού, τις κακές συνθήκες υγιεινής και την κακή ποιότητα του φαγητού, το Δικαστήριο βάσισε τη διαπίστωσή του περί παραβίασης του άρθρου 3 στη φύση των αστυνομικών κρατητηρίων αυτή καθ' εαυτήν, καθώς τα κρατητήρια αυτά προορίζονται για βραχυχρόνια κράτηση προσώπων. Έτσι, η κράτηση για διάστημα από έναν έως τρεις μήνες κρίθηκε αντίθετη με το άρθρο 3 (βλ. τις προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Σιάσιος κ.λπ. κατά Ελλάδος*, παρ. 32, *Βαφειάδης κατά Ελλάδος*, παρ. 35-36, *Shunaev κατά Ελλάδος*, παρ. 39, *Tabesh κατά Ελλάδος*, παρ. 43, *Εφραιμίδη κατά Ελλάδος*, παρ. 41, *Ασλάνης κατά Ελλάδος*, παρ. 39, *Αδαμαντίδης κατά Ελλάδος*, παρ. 33, και *Καβούρης κ.λπ. κατά Ελλάδος*, παρ. 38).

49. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας για περίοδο μικρότερη του ενός μηνός, συγκεκριμένα για είκοσι επτά (27) ημέρες. Όμως, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η εκτίμηση του ελάχιστου βαθμού

βαρύτητας που απαιτείται ώστε η κακομεταχείριση να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 3 είναι εκ των πραγμάτων σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης, όπως η φύση και το πλαίσιο της μεταχείρισης, ο τρόπος και η μέθοδος εκτέλεσής της, η διάρκειά της, οι σωματικές ή πνευματικές επιπτώσεις της, όπως και, ενίοτε, το φύλο, η ηλικία και η κατάσταση της υγείας του θύματος (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση επί της υπόθεσης *Kudla κατά Πολωνίας*, παρ. 91). Στην κρινόμενη υπόθεση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος και ιδίως το γεγονός ότι το δεξί πόδι του ήταν ακρωτηριασμένο, με αποτέλεσμα να κινείται με πατερίτσες, σε συνδυασμό με την κράτησή του επί είκοσι επτά (27) ημέρες στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας – ένα χώρο που, λόγω του προορισμού του, δεν διέθετε τις αναγκαίες υποδομές για παρατεταμένες περιόδους κράτησης –, πληροί το απαιτούμενο όριο βαρύτητας ώστε να εμπίπτει στο άρθρο 3 της Σύμβασης.

50. Έχοντας υπόψη τη νομολογία του σχετικά με το θέμα και τα στοιχεία που κατέθεσαν οι διάδικοι, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν προέβαλε κανένα στοιχείο ή επιχείρημα ικανό να πείσει το Δικαστήριο να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση από αυτό που είχε καταλήξει στις προαναφερθείσες υποθέσεις. Οι παραπάνω σκέψεις αρκούν ώστε το Δικαστήριο να συμπεράνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας.

ii) *Συνθήκες κράτησης στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας*

51. Όσον αφορά την κράτηση του προσφεύγοντος στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας και ειδικότερα το παράπονο περί υπερπληθυσμού, το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η Κυβέρνηση, ο προσφεύγων είχε τοποθετηθεί σε μια πτέρυγα – θάλαμο εμβαδού 234,60 τ.μ., στην οποία κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα διέμεναν από 52 έως 55 κρατούμενοι (κατά μέσο όρο 53). Συνεπώς, ο προσωπικός χώρος που αναλογούσε στον προσφεύγοντα ήταν από 4,26 έως 4,51 τ.μ. (κατά μέσο όρο 4,42 τ.μ. περίπου). Αυτή η εκδοχή των πραγματικών περιστατικών δεν αμφισβητήθηκε από τον προσφεύγοντα, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι είχε τοποθετηθεί σε ένα θάλαμο με πολλούς άλλους κρατουμένους χωρίς να διευκρινίζει τον αριθμό των κρατουμένων ή το μέγεθος του θαλάμου. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου,

η διάθεση προσωπικού χώρου άνω των 4 τ.μ. σε κοινόχρηστο θάλαμο φυλακής δεν συνιστά αφ' εαυτής παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης (βλ. *GC κατά Ιταλίας*, αριθ. προσφυγής 73869/10, παρ. 81, 22 Απριλίου 2014, *Καλαμιώτης κ.λπ. κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 53098/13, παρ. 39, 29 Οκτωβρίου 2015, και την προαναφερθείσα απόφαση επί της υπόθεσης *Muršić κατά Κροατίας*, παρ. 140).

52. Σε ό,τι αφορά το παράπονο του προσφεύγοντος ότι ο θάλαμος ήταν βρώμικος και δεν είχε επαρκή φωτισμό και αερισμό, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε αποδείξεις σε αντίκρουση του ισχυρισμού της Κυβέρνησης ότι ο θάλαμος απολυμαινόταν τακτικά και καθαριζόταν σε καθημερινή βάση και ότι υπήρχε επαρκής φωτισμός και αερισμός μέσω πέντε μεγάλων παραθύρων. Το Δικαστήριο περαιτέρω σημειώνει ότι η Κυβέρνηση κατέθεσε τιμολόγια απολύμανσης των χώρων της φυλακής από ιδιωτική εταιρία. Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι η τουαλέτα ήταν όμοια με αυτή στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού, το Δικαστήριο τον κρίνει αβάσιμο, καθώς ο προσφεύγων δεν διευκρινίζει τι εννοεί. Ειδικότερα, ο προσφεύγων δεν εξηγεί πώς επηρεάστηκε προσωπικά από τα προβλήματα που διαπίστωσε η CPT σε αυτό το κατάστημα κράτησης (βλ. παραπάνω παρ. 30). Η απλή αναφορά σε παλαιότερη απόφαση του Δικαστηρίου σχετικά με το Κατάστημα Κράτησης Λάρισας και στην έκθεση της CPT δεν αρκεί για να αντικρούσει τους συγκεκριμένους ισχυρισμούς της Κυβέρνησης σχετικά με τις διάφορες παραμέτρους της κράτησης του προσφεύγοντος. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτό το μέρος των παραπόνων πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ. 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

53. Επικαλούμενος το άρθρο 13 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση του δικαιώματός του σε μία αποτελεσματική προσφυγή ενώπιον των εθνικών αρχών σε σχέση με τα παράπονά του βάσει του άρθρου 3. Το άρθρο 13 προβλέπει τα εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

54. Παραπέμποντας στη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσες αποφάσεις στις υποθέσεις *Ciocan κ.λπ. κατά Ελλάδος* και *Preci κατά Ελλάδος*, απόφαση επί της υπόθεσης *Μπάζιος κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 51345/13, 3 Νοεμβρίου 2015, και *Aarabi κατά Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 39766/09, 2 Απριλίου 2015), η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν διαθέτει υποστηρίξιμη αξίωση παραβίασης του άρθρου 13.

55. Σύμφωνα με την πάγια ερμηνεία του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο απαιτεί να προβλέπεται στο εσωτερικό δίκαιο ένα ένδικο μέσο μόνο σχετικά με παράπονα που μπορούν να θεωρηθούν «υποστηρίξιμα» βάσει της Σύμβασης (βλ. π.χ. *Powell and Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Φεβρουαρίου 1990, παρ. 31, Series A no. 172). Τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί μια αξίωση να χαρακτηριστεί «υποστηρίξιμη» δεν μπορούν να ερμηνεύονται διαφορετικά από τα κριτήρια που εφαρμόζονται όταν μία αξίωση κηρύσσεται «προδήλως αβάσιμη» (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση επί της υπόθεσης *Powell and Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, παρ. 33, και την απόφαση επί της υπόθεσης *Kienast κατά Αυστρίας*, αριθ. προσφυγής 23379/94, παρ. 54, 23 Ιανουαρίου 2003). Παράλληλα, παρά τη γραμματική διατύπωση των όρων του άρθρου 13, η ύπαρξη πραγματικής παραβίασης άλλης διάταξης της Σύμβασης («ουσιαστικής» διάταξης) δεν αποτελεί προαπαιτούμενο της εφαρμογής του άρθρου 13 (βλ. *Klass κ.λπ. κατά Γερμανίας*, 6 Σεπτεμβρίου 1978, παρ. 64, Series A no. 28, και *Boyle and Rice κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 27 Απριλίου 1988, παρ. 52, Series A no. 131).

56. Όσον αφορά την προκείμενη υπόθεση, το Δικαστήριο, έχοντας υπόψη το σκεπτικό και τα συμπεράσματα που εκτίθενται παραπάνω σχετικά με την παράλειψη του προσφεύγοντος να εγείρει ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών τα παράπονά του για το ότι δεν του παρασχέθηκε φροντίδα ως αρμοζε σε άτομο με αναπηρία και ότι δεν νοσηλεύθηκε ή κρατήθηκε σε χώρο ειδικά προσαρμοσμένο στις ανάγκες του (βλ. παραπάνω παρ. 34-35), θεωρεί ότι το παράπονο βάσει του άρθρου 13 αναφορικά με τις παραπάνω αιτιάσεις θα πρέπει να κηρυχθεί προδήλως αβάσιμο και να απορριφθεί βάσει του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Σύμβασης (βλ. *Knezevic κ.λπ. κατά Σλοβενίας* (dec.), αριθ. προσφυγής 51388/13, παρ. 34, 19 Σεπτεμβρίου 2017). Όσον αφορά το παράπονο του προσφεύγοντος σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του στο Κατάστημα Κράτησης Λάρισας, το οποίο έχει κηρυχθεί απαράδεκτο ως προδήλως αβάσιμο, αυτό δεν μπορεί

να θεωρηθεί «υποστηρίξιμο» για τους σκοπούς του άρθρου 13. Ως εκ τούτου, και αυτό το μέρος του παραπόνου του προσφεύγοντος βάσει του άρθρου 13 θα πρέπει να κηρυχθεί προδήλως αβάσιμο κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Σύμβασης και να απορριφθεί βάσει του άρθρου 35 παρ. 4.

57. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το παράπονο του προσφεύγοντος σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας μπορεί να θεωρηθεί «υποστηρίξιμο» για τους σκοπούς του άρθρου 13. Ως εκ τούτου, το παράπονο του προσφεύγοντος βάσει του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό.

58. Για τους ίδιους λόγους με αυτούς που οδήγησαν στη μερική απόρριψη της ένστασης της Κυβέρνησης περί μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων (βλ. παραπάνω παρ. 31-36), το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 λόγω της έλλειψης αποτελεσματικής προσφυγής σχετικά με τα παράπονα του προσφεύγοντος για τις συνθήκες κράτησής του στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας.

III. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

59. Το άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει τα εξής:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Αποζημίωση

60. Ο προσφεύγων ζητά το ποσό των 20.000 ευρώ ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης, ζητώντας από το Δικαστήριο να λάβει υπόψη στις προσωπικές του περιστάσεις.

61. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί αυτές τις αξιώσεις, υποστηρίζοντας ότι το ποσό είναι υπερβολικό ενόψει των περιστάσεων της υπόθεσης και της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας. Κατά τη γνώμη της Κυβέρνησης, η διαπίστωση παραβίασης συνιστά επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

62. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ο προσφεύγων πρέπει να αισθάνθηκε πόνο και δυσφορία λόγω της παραβίασης των δικαιωμάτων του που κατοχυρώνονται στο άρθρο

3. Αντίθετα, η διαπίστωση παραβίασης συνιστά επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης αποτελεσματικής εσωτερικής προσφυγής σχετικά με τις συνθήκες κράτησης (βλ. *Ahanyen κ.λπ. κατά Ρωσίας*, αριθ. προσφυγών 42525/07 και 60800/08, παρ. 173, 10 Ιανουαρίου 2012). Κατά δίκαιη κρίση, όπως απαιτείται από το άρθρο 41 της Σύμβασης, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα ποσό 3.000 ευρώ ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

B. Δικαστικά έξοδα

63. Ο προσφεύγων επίσης ζητά το ποσό των 1.600 ευρώ για τα έξοδα που πραγματοποίησε ενώπιον του Δικαστηρίου. Ειδικότερα, υπολογίζει ότι η πληρεξούσια δικηγόρος του αφιέρωσε 20 ώρες στην υπόθεσή του, με αμοιβή 80 ευρώ την ώρα, που είναι η ελάχιστη χρέωση σύμφωνα με το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών και τον Κώδικα περί Δικηγόρων.

64. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αποζημίωση για δικαστικά έξοδα χωρεί μόνο επί τεκμηριωμένων απαιτήσεων και, ως εκ τούτου, ισχυρίζεται ότι η αίτηση του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί. Σε κάθε περίπτωση, βρίσκει την απαίτηση υπερβολική και αδικαιολόγητη, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι δεν διεξήχθη προφορική διαδικασία. Επίσης, επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τον Κώδικα περί Δικηγόρων, η αμοιβή του δικηγόρου μπορεί να συμφωνείται ελεύθερα μεταξύ των μερών και η ωριαία χρέωση των 80 ευρώ ισχύει μόνον όταν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία. Συνεπώς, ο προσφεύγων μπορεί να είχε συμφωνήσει αμοιβή χαμηλότερη των 80 ευρώ την ώρα.

65. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, δικαστικά έξοδα επιδικάζονται στον προσφεύγοντα μόνο στο βαθμό που αποδεικνύεται ότι ήταν πραγματικά, αναγκαία και εύλογα (βλ. π.χ. *X. κ.λπ. κατά Αυστρίας* [GC], αριθ. προσφυγής 19010/07, παρ. 163, 19 Φεβρουαρίου 2013). Σύμφωνα με τον Κανόνα 60 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, κάθε απαίτηση δίκαιης ικανοποίησης πρέπει να είναι αναλυτική και να υποβάλλεται γραπτώς μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά ή παραστατικά, διαφορετικά το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την απαίτηση συνολικά ή εν μέρει. Στην προκείμενη περίπτωση, η απαίτηση δεν συνοδεύεται από δικαιολογητικά. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απορρίπτει την απαίτηση για δικαστικά έξοδα.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

66. Το Δικαστήριο θεωρεί αρμόζον οι τόκοι υπερημερίας να υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν 3 εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΩ ΛΟΓΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Κηρύσσει* παραδεκτά τα παράπονα βάσει των άρθρων 3 και 13 της Σύμβασης σχετικά με τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας και απαράδεκτη την υπόλοιπη προσφυγή.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας.

3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στο Τμήμα Ασφαλείας Ομονοίας.

5. *Αποφασίζει*

(α) ότι το καθ' ου Κράτος οφείλει να πληρώσει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, ως αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, συν τους φόρους με τους οποίους μπορεί να επιβαρυνθεί το ποσό αυτό,

(β) ότι από τη λήξη της προαναφερθείσας τρίμηνης προθεσμίας και μέχρι την εξόφληση, θα πληρώνεται απλός τόκος επί των ανωτέρω ποσών ο οποίος θα υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας συν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* τα υπόλοιπα αιτήματα του προσφεύγοντος για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στα Αγγλικά και κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 26 Απριλίου 2018 σύμφωνα με τον Κανόνα 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Renata Degener

Kristina Pardalos

Βοηθός Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου πρωτοτύπου εγγράφου

Αθήνα, 18 Μαΐου 2018

Ο μεταφραστής του Υπουργείου Εξωτερικών

Βασίλειος Δ. Μπελεκούκας